

A 16oshonvéd

Kiadja:
A m. kir. beszercebányai 16. honvéd
gyalogezred történelmi osztálya.

Megjelenik
minden hó 1-én és 15-én.

A lap jövedelme az ezred hádi özvegy
és árva alapját gyarapítja.

A Negyedik.

Már néha hidegebb szellő kerekedik a fehér fejű hegyek mögül. Itt-ott a fűtés is elkel. A virágokkal, a falevelek hullásával együtt fogy a reményünk, hogy a karácsony symbolikus ünnepét otthon ünnepelhessük meg. Még nyáron az a megmagyarázhatatlan hit éltetett bennünket, hogy a negyedik telet nem itt a nyirkos árokban töltjük; hogy végre levetkezhetjük a mai lényünket, mely nem is a *miénk*, hanem csak ránk kényszerítették és újra *emberek*, egymást szerető, megértő és mindent megbocsátó *testvérek* leszünk . . . És jött az ősz, jön a tél, a hó és mindent betemet. Kopár lesz a vidék, nem lesz sehol egy zöld fűszál, egy virág, lepke . . . Hideg lesz, fázni, dideregni fogunk és nem mehetünk a szeretet kandallójához és nem zarándokolhatunk a lobogó gyertyák fényében úszó karácsonyfához . . . Nem hoz az istenfiú ajándékot . . . itt kell ülni a csepegős falú gödörben . . . Itt kell a rajkályha pirosló tűszemébe nézni . . . gondolkodni . . . érezni. Itt fog a szemünk a füsttől könnybeborítani és nincs hatalom, mely kivegye a hadakozó millióknak görcsös szorítású kérges kezéből a fegyvert.

Lesznek azért gyertyalángok, de azok nem a mosolygó gyermekszájakat fogják megvilágítani, hanem esőtől, szétől cserzett homlokok ráncait fogják még mélyebbnek mutatni. Hol a kéz, mely a ráncokat elsímítsa? . . . Késik . . . nem jön . . . s talán örökre ottmaradnak azok a

ráncok s a ráncok mögött a borzongató emlékek . . . meghalt vágyak . . . akarások, melyek születésük pillanatában foszlottak semmivé . . .

Jött az Ősz . . . közeleg a Tél . . . s minden, minden meghal . . . Vágtatva tör reánk. Meleg, selymes prémekek helyett talpig páncélban jön felénk. Talán azt hiszi, hogy a vas melegebb, mint az azelőtti ruhája? Nem melegebb, csak nehezebb valamivel . . . Cserépkályhák helyett a puskák csövén fogjuk melengetni gémberedett újjainkat.

Hol van már az aggódás, mellyel a legelső télnek mentünk a Kárpátokban . . . Már nem félünk tőle, hiszen láttuk, hogy minden tél után lesz tavasz . . . A *Kárpátok*, a *mármarosi havasok* tele után jött a *gorlicei tavasz* . . . s talán ezután a negyedik után is megjön a kikelet, melynek első rügyfakasztó szellője talán Pétervárról indul útra, hogy leveleket varázsoljon a fákra; kiesavarja a puskát s helyébe az eke szarvát s kalapácsot adjon a kezekbe. Várjuk a tavaszt fanatikus hittel, . . . várjuk azzal a szent meggyőződéssel, hogy meg kell jönnie . . .

Addig is míg megjön, kipróbált erőnkbe, ügyünk igazságába vetett erős bizalommal nézünk elébe . . . És tudjuk, hogy nem *szavak*, hanem *tettek* fogják meghozni . . .

Addig szorítjuk a puskát — s fájlaljuk, de nem félünk a Negyediktől! . . .

Ófelsége szemléje hadtesttűnknel.

Jön a Király! . . .

Varázscsüji, lelkesítő kiáltás ez. Ha végig száll az árkokon, az öreg, csontos ábrázatú, kemény tekintetű harcosok arca kigyúl, az öröm pirja futja el. Jön a Király! . . . Ünnepi diszt ölt fel mindenki. Elfeledkezik az egymásra tóduló, halmozódó napok szürkéségéről, mert az a nap, amikor a haza egyszerű polgára, közkatonája, egyszerű vitéze ismét szemtől-szembe láthatja a koronás, apostoli királyt, ünnepe ezeknek az egyszerű, de nemes sziveknek. Jön a Király! . . . Virágokat szórnak utjába. Harangzúgás, kürtök harsonája üdvözlöi a fatornyú székely falucskákon végig. Százával tódul elje a hegyeknek, hómezőknek népe, lövészárkok füstös lakója is sűrűn akad, — s mindenki, mindenütt szíves igaz szeretete virágaival hinti tele útját, örömmel, boldogan. Csak hadd taposson rajtuk végig. . .

És a Király jön! . . .

Mint régen elmúlt legendás időkben. Jön, hogy hogy egy-egy szavával buzdítson, széjjel tépje az aggodalmak sötét felhőit. Jön, hogy büszkén, mint legfőbb Hadúr, tekintsen végig vérző katonáin. Szeresse őket, érse őket nagyon. Jön, hogy megveregesse vállukat, szorítsa kérges tenyerüket, amelyből hosszú idők otthon ki nem került a kapa, idekint a puska. Jön, hogy elmondja nekik: derék katonáim vagytok, jó fiai vagyanak . . . Jön, és a lelkesedésnek szent tüze éled fel a megtört csüggedőkben; az anyák barázdás, aggódo-

arcán is az örömek, az anyai büszkeségnek könnyei peregnek végig, mert a Királyt fiaik közt látják. . .

A Király is ember. Husból, vérből megalkotott ember, de a legelső közöttük. És nemcsak azért, mert király, mert az alkotmány, a törvény mindannyiunk fölé helyezi, hanem mert szíve, rólunk való gondoskodó, féltő szeretete különbözteti meg annyira tőlünk: földi hiúságokat szomjazó, könyörtelen és irigykedő közönséges emberektől. Amiből mi fukaran ejtünk el itt-ott néhány fillérnyit, abból a Király valóban királyi bőkezűséggel osztogat, mert mint ember gazdag a hitben és szeretetben.

Ezért támad az emberi nemes érzések orkánja lába nyomában, ezért várjuk örömmel s boldogan a pillanatot, ha jön — a Király. . .

Igy történt, ez történt nálunk is, amikor 1917. évi szeptember hó 4-én Ófelsége Károly király hadtesttűnket meglátogatta.

Amit a fogadtatásról és látogatásról közölhetünk, az csak erős kontúr rajzát adja az eseménynek és jelentőségének.

. . . A hadtest parancsnokság székhelyén, egy székely falucskának mind a két végén (Kadalkapuk voltak felállítva. Ófelsége érkezése délutáni 4 óra 15 percre volt jelezve s a király gépkocsija akkor pontosan berobogott. A fogadtatásra livnői *Hudfy* Imre altábornagy, hadtestparancsnok, *bauer* vezérkari alezredes, vezérkari főnökhelyettes, a 10. 16. 9. 11. honvédezzredek egy-egy díszszakasza, s a hadtest kötelekébe tartozó összes fegyvernemek küldöttségei, valamint a 225. német brigád küldöttsége: egy hadnagy vezetése alatt. — Az útvonalon, amerre a Király gépkocsija elhaladt s

Decrescendo.

A havasok fehér feje csillogva veri vissza az őszi napsugarat s mintha ezüstből volna, fénylik, világít messzire. Kissé lejjebb a fenyvek haragos-zöld koszorúja mint foglalát veszi körül a fénylő kúpot. A lankás hegyoldalon disznók legelésznek, turkálnak össze-vissza.

Két: feketére sült fiú vigyáz rájuk. Nem is kell nagyon vigyáznunk; nem szédednek azok széjjel. . . Fehér békányál uszkái a levegőben. . . A tarló már sárgul s az őszi csend megül mindent, csak egy-egy kiáltás zavarja meg és néha ostorosattanás, mellyel a disznókat terelik összebb. Csend van mindenfelé, semmi sem emlékeztet arra, hogy egy évvel ezelőtt itt emberek bujkáltak föld alá. . . egymás elől. . . . Hogy itt ágyuk ontották magukból a vészport. . . Emberek haltak. . . . nagyralátó vágyak húnyták le szemeiket örök időkre. . . . Álmokból fájó ébredések s valóságokból álmok, nyugalomak lettek. . . . Itt-ott bedőltek a farkok jeltük, hol élt a teremtés koronája. . . . Összetakolt keresztek mutatják, hol talált jól a golyó. . . . Messziről disznótúrásnak nézhető foltok a granátvájta gödrök. A keresgélő állatok hol itt, hol ott vetnek felszínre rozsdás vastag csódarabokat — granát darabokat. . . . szétlapult golyókat. . . . zöldek rézhüvelyeket. . . . szétszagotott bakancsokat. . . . gazdájának már nem kellett s nem tudni, hogy most hol kopog helyette a faláb? . . . Valamely orosz városban-e, vagy pedig közöttünk, — itt valahol? . . .

A gyerekek istentudja hányadszor járják be kutató szemmel a hegyoldalt. . . . lehajolnak, itt is, ott is felvesznek valamit a földről. . . . Egyiknek a tarisznyájában egy román huszármerte bordás rézgombja szomor-

odik. . . . Nem sokáig van egyedül. . . . melléje kerül egy gomb. . . . rajta három jel „I. F. J.” Nem lehet pontosan kivenni, hogy tényleg ezek a betűk-e azok, mert egy otromba golyó a közepén nagy, csipkés szélű lyukat ütött. . . . A középső betű helyén tárog a lyuk. Amint a gomb belehull a tarisznyába, ellenségesen koccan össze a másikkal. . . . A gyerekek tovább halad. . . . A két gomb nem tud elválni egymástól. Szorosan fekszenek. Eleinte még megröbálják, hátha elválhatnak, de nem sikerül. . . . Végre megadják magukat sorsuknak s kíváncsian nézegetik egymást. . . . A bordás mentegomb megszólal:

— No pajtás, veled is jól elbántak!

A sapkagomb büszkén vág vissza:

— Én legalább megsebesülve kerültem erre a helyre, de — amint látom — neked semmi bajod nincs, ép minden tagod s mégis itt vagy!

— Hagyjuk ezt pajtás, fősleges már most civakodni. . . . Civakodjanak az élők, az emberek; mi csak azzal törődünk, hogyan tölthetnénk el az időt szórakozva. Legjobb lesz, ha mesélünk. . . . Elmondjuk, hogy kerültünk ide? Jó lesz?

Nem bánom!

— No akkor kezdj el!

— Én nem sokra emlékszem. . . . Sokan voltunk felhalmozva egy nagy raktárban. Ott voltunk sokáig. Már azt hittem, hogy sohasem fogom meglátni a napvilágot, midőn egyszer sokan jötték oda nótaszóval. Nagyon jó kedvük volt. . . . Minket aztán kihúzgáltak a többiek közül és szétosztottak a jókedvűek között. Nagyon örültem, mert azt gondoltam, hogy valami mulatságba fogunk menni. Különösen mikor piros-fehér-zöld szalagokat tettek ránk. Nagyon szépek voltunk.

utja elvezetett, — végig feldiszítve zöld lombokkal, zászlókkal. Őfelsége kíséretében *József főherceg* Ő fensége, hadsereg parancsnok, *Lobkowitz* és *Rohr* tábornokok voltak. Amikor a gépkocsi a szemle helyére befutott, egetrendítő „Éljen” és „Hoch” kiáltások hangzottak fel és megszólalt a Néphimnusz. — Őfelsége elsőnek livnói Hadffy Imre altábornagy, hadtestparancsnok és Bauer vezérkari alezredes jelentéseit fogadta. Mindkettőjünkkel melegen kezét szorított. Majd a diszszázad elé lépett és a parancsnok: *Lipovniczky* Kálmán, 10-es honvéd főhadnagy jelentését hallgatta meg, kezét szorítva vele, örömtől sugárzó arccal lépett a diszszakaszok elé. Ezredünk szakaszához érve, megszólításával tüntette ki Tomcsányi Lajos hadnagy, parancsnokot:

- Hadnagy úr tényleges, vagy tartalékos?
- Tényleges.
- Hol végezte az iskolát?

— Nagyváradon — És mikor? — 1916-ban. Érdekes jelenet játszódott le, amikor az egyik honvédehez ért, aki kitüntéseiről nem tudott számot adni — magyarul. Ő felsége a zavart észrevette s katonájátától szólította meg:

— Szlovák szí?

— Áno. — No akkor dobre. Hisz a tót legényekkel is meg vagyok elégedve. Mindegyik katonával anya nyelvén beszélt Őfelsége, s mindegyiknek vállát megveregette . . . Gyönyörű látvány volt: Király a katonái között, amikor szeretettel, büszkeséggel simogatja tekintetével őket.

A látogatás vége felé közeledett.

Ő felsége kegyes leereszkedéssel vette át még

három kis leánynak virágcsokrait s újra Hadffy hadtestparancsnokhoz lépett E szavakkal vett tőle s a hadtesttől búcsút:

— Igazán nagyon örülök és meg vagyok elégedve az én derék honvédeimmel.

Az én derék honvédeimmel . . . Büszkék vagyunk erre a királyi szóra, erre a kitüntetésre. Harcolunk érte, küzdeni fogunk érte, hogy mindig kiérdemeljük.

A királyi látogatás 5 óra 5 p.-kor ért véget. Az ünnepi hangulatban a percek gyorsan röppentek el, de a pillanatok emléke örökre bevésődött a szívekbe. Szép volt a király látogatás. Hangosan dobban fel mindig szívünk, ha halljuk a lelkes kiáltást:

Jön a Király . . .

Kápolna szentelés.

Beszéd. Tartotta: **Teplán** Gergely tábori lelkész a kápolna felszentelésekor.

Kicsi házat szenteltünk az Istennek! Egy porszemmet ajánlottunk fel a Mindenség Urának, azt is az ő keze alkotásából! Házat építettünk hajlékul a főséges Istennek, aki jelenlétével mindenenket betölt! Akinek dicséretét angyaloknak, szenteknek, megdicsőült lelkeknek számlálhatóan serege zengi diadalmas énekkel, gögicselő szánkkal mi is utánuk akarjuk rebegni: „Szent, szent, szent a seregek Ura, Istene.” És e hódolatunk nagygyá, főséggé teszi e kicsi kápolnát, imádatunk szent helyé avatja eme elhagyatott vidéknek elrejtett templomát. Mert amíg a lelketlen teremtmények öntu-

Piros arcú fiúk hordtak bennünket. Mindig jókedvűk volt . . . Nehány napon belül már nem hittem, hogy mulatságba megyünk, mert egy nagy mezőre jártak ki a gazdáink. Ott sorban meneteltek fel-le, hátukon nagy zöld hátizsákok voltak jól megpakkolva. Bizony sokszor vettek le bennünket, hogy az izzadó homlokukat megtörüljék. Egy komoly kardos ember mondott nekik valamit, akkor elkezdtek futni. Nem tudtam mire vélni, hogy mi lesz ebből? . . .

Egy napon aztán, mikor megint kint voltunk, jött egy ember. Kezében papiros volt. Odaadta a kardosnak, aki elolvasta és azt mondta az embereknek:

— Fiúk, holnap megyünk!

Engem nagyon bántott a kíváncsiság, hogy hová megyünk holnap. Kérdeztem a többiektől, de egyik sem tudta megmondani. Éjszaka aztán kihallgattuk két puskabeszélgetését. Azok mondogatták egymásnak örömmel, hogy nem sokára megint embereket vehetnek célba. Nagyon örültek. Én is. Azt gondoltam, hogy az nagy öröm lesz. Másnap nagyon sok virág került a sapkák mellé. Fehér lány és asszonykezek tűzték fel. Bizony sok virágra köny is hullott. Nem bírtam megérteni, hogy miért sirnak? Miért piros az én gazdámnak is az arca? Hiszen emberekre megyünk vadászni. Milyen jó is lesz az! Azért azok, akik olyan virágos sapkát hordtak, nagyon jókedvűek voltak. Vigasztalták azokat, akiknek nem volt szabad velünk jönni . . . Nem tudtam, hogy milyen veszély vár azokra, akiknek ott kellett maradni.

Végre vig nótázás között megindultunk. Sokáig láttuk még a kendőlobogtatást, sokan az integetés közben a szemükhöz emelték a kendőt. Talán a köszönet, meg a füst belémet és az csipőt! . . .

Mentünk, mentünk sokáig . . . Néhol megálltunk . . .

Az emberek, akik megláttak minket, nagyon integettek. Talán, hogy vigyük magunkkal . . .

Egyszer aztán megállt a vonat és mi meg kiszáلتunk. Ott egy csillogó gallérú ember beszélt és többek között azt mondta: „álljatok bosszút az orvтамadón!” Nem értettük. De a gazdáink feldobtak bennünket a levegőbe és nagyon éljenztek.

Gyalog mentek a gazdáink tovább . . . Bizony a fáradtságtól már nem volt olyan jókedvűk, sokan sóhajtozva mondták: „bár csak ott lennénk már!” . . . Jött velünk szemben kocsi, megrakva párnával, asszonygyerekekkel. Egy öreg ember az ökrök mellett ment gyalog és a szemét sokszor törülgette . . .

Egyszer aztán, ahogy mentünk, oldalról durran. sokat hallottunk. Később tudtuk meg, hogy az a *puska*. Itt tudtam meg, hogy nemcsak a *mi* puskáink lönek, hanem *azoknak* a puskáik is lönek mi reánk. A gazdáink lefeküdtek az útszéli árokba és löni kezdtek. Odaát sokan kiabáltak, jajgattak, de a mieinket is sokat talált el egy-egy golyó és megtanultuk később, hogy az a piros, ami belőlünk folyt, az — a vér.

Nagyon fájhatott nekik, mert jajgattak nagyon . . .

Sokszor próbáltuk aztán ezt . . . Sokan maradtak el közülünk . . . sok piros arcú fiú lett fehér és csendes . . . Ezeket aztán beásták a földre és fölébe egy fakeresztet tettek. Ilyenkor néhányan körülállták a kis dombocskát és sapkáikat levették . . . Itt már a sapkák mellett nem voltak virágok . . . Végre egy alkalommal, mikor a rossz emberek felé rohantak a gazdáink s puskáik végén fényes kés volt . . . egy golyó jött látatlanul és nagyot ütött rajtam. De bennem nem állt meg, hanem szegény gazdám homlokán bement s a lyukon lassan megindult a piros vér . . . S nagyon

datlanul hirdetik Isten létét, hatalmát, szeretetét . . . , addig itt e kicsi hajlékban elménknek hódolatával, szívünknek szeretetével öntudatosan adunk dicséretet Istennek. Nagy és szent tehát ez a hely. Emeltük pedig szívünk vágyakozásából, mert mi hisszük, szilárdan valljuk, hogy édes hazánkat nemcsak a béke napjaiban kell szeretnünk, nemcsak akkor kell hűeknek lennünk hozzá, mikor bőségesen adja az életet, a kenyeret, hanem a megpróbáltatás, a szenvedés, a veszély napjaiban kell megmutatnunk, hogy ez a föld a mi hazánk, melyet, ha kell, vérünk hullásáig védeni, oltalmazni tartozunk! . . . E szent ügyünkben Istenhez menekszünk.

Nem kisebb példa áll előttünk, mint maga az Üdvözítő Úr Krisztus. Ő megtanít arra, hogy földi hazánkhöz is vérünk hullásáig kell hűeknek maradnunk. Olvastuk az evangéliumban, hogy Jézus sírt Jeruzsálem felett. Előre látta a rombadőlt falakat, az elpusztult templomot, a szegények rozszart viskóit csakugy, mint a gazdagok palotáit romokban heverve, látta a szenvedést, az öldöklést, az éhséget . . .

S amint erre a szomorú időre gondolt, sirva fakadt. Siratta földi hazájának romlását. Fájt szívének, hogy népe szenvedni fog, hogy földi hazája pogány népek prédája lesz . . .

De az Úr Jézusnak földi hazája iránt érzett szeretete nem csupán szíve fájdalomban nyilvánult. Ő hazájának földi boldogságát dolgozta, szenvedett és életét is adta. Ugyanis fáradhatatlan hirdette az igaz tanítást a hatalomról és az igazi egyenlőségről, szabadságról,

el lehetett fáradva a gazdám, mert hirtelen lefeküdt . . . én pedig messze gurultam föle a sapkával együtt . . . Nem ment tovább . . . ott maradtunk estig . . . Akkor jöttek emberek s egy gödörbe tették ott, ahol találták, . . . Én pedig ott maradtam s ott voltam mostanáig, míg a kis fiú meg nem talált . . .

A bordás gomb egy kis ideig hallgat, majd halk hangon beszélni kezd:

— Én nem mondhatok sokat . . . Mi tudtuk, hogy hová megyünk. Az emberek már indulásunk előtt sok-sok idővel nagyon hangosak voltak és abba az irányba fenyegetőztek, amerre aztán később elindultunk . . . Én egy fényes huszárméntére voltam felvarrva. Alig vártuk, hogy már megindulhassunk a diadalmenetre . . . Még emlékszem, egy csillaghullásos éjszakán aztán jött a halkszavú parancs az indulásra . . . Irányt a sarkcsillag mutatott . . . meredek hegyek állták el az utat. Csendesen, lóról leszállva mentek a gazdáink . . . lopva léptek a frissen lehűlt sárga levelekre s ha valami megzörrent, ijedten lapultak a törzsek mögé s rebbenő szempillákkal meredtek a sötétbe. Nem sokáig tartott a bűjkálás, mert hirtelen jobbról villant valami, utána egy szisszenés vágott el mellettünk s nem sokára megérkezett a dörrenés is . . . Veletek találkoztunk . . . Utunk eleinte tényleg diadalmenet volt . . . De később vége lett a gyors haladásnak . . . visszafelé mentünk s midőn már egészen közel voltunk a határhoz és azt hittük, hogy holnap már a hazai földön járunk . . . gazdám ledobott magáról és itt hagyott . . . Egy galy lépétem a mentérről és itt hevertem egészen mostanáig . . .

Elhallgatott . . . Kinnről a két fiú alkudozása hallatszott be . . . Nemsokára benyúlt a kéz a tarisznyába, kihalászta a mentegombot . . . s odaadta egy repedt töltényhüvelyért . . .

K—f.

testvériségről . . . Ez az alapja az országok békés fejlődésének . . .

A hatalomról azt tanította, hogy a felsőbbségek hatalma Istentől van, és épen ezért Isten előtt felelnék, hogy miként használták a reájuk ruházott hatalmat.

Mikor Pilátus őt fenyegette: „Nem tudod-e, hogy hatalmamban áll téged megfeszíteni és hatalmamban áll elbocsátani?” azt felelte: „Nem volna velem szemben semmi hatalmad, ha felülről nem adatott volna nekem. Ennekokáért aki engem kezembe adott, annak nagyobb bűne van.”

„Adjátok meg tehát, ami a császáré a császárnak, és ami Istenné az Istennek” . . .

És az ő tanítása után szent Pál apostol mondja: „Mindenkit megbecsüljétek, a testvériséget szeressétek, az Istent féljétek, a királyt tiszteljétek.” . . .

Az egyenlőségről azt tanítja, hogy mindnyájan a mennyei Atyának gyermekei vagyunk.

Szívünkbe akarja vénsi: „Szeresd felebarátodat, mint te magadat” és „Mélto a munkás az ő bérére.”

Ez a szent tanítás hoz összhangot, egyetértést a népek közé. Ezeknek az igazságoknak, elveknek megvalósítása biztosítja az országok békéjét, fejlődését, boldogságát.

S habár üldözték, rágalmazták, nem szünt meg ezt hirdetni, tanítani. És szavai igazságát megpecsételte vérének hullásával. Első sorban népének, hazájának javára hirdette, hazájának földjét szentelte meg kihulló szentséges vérének cseppjeivel, hogy abból az igazi testvériségnek, szeretetnek örökké virító virágja fakadjon minden népek boldogságára . . .

Mi is az ő nyomdokain akarunk járni a szenvedés, a megpróbáltatás napjaiban. Az ő véres nyomdokain megnyihül a fájdalom, bizalom két a szívekben . . . Lelkünk kételyei elszállnak, lelkünk háborgása lecsillapul.

Egy alkalommal vakon született embert vittek Jézushoz. Az apostolok kérdezték: „Rabbi, ki vétkezett, ez e, vagy az ő szülei, hogy vakon született?” Jézus felelte: „Sem ez nem vétkezett, sem az ő szülei, hanem hogy nyilvánosságra jussanak az Isten művei ő rajta.” Nem a szülei, nem a saját bűne okozta vakágát, hanem reá bocsátotta az Úr a vakág megpróbáltatását, hogy abból sok év múlva dicsőség szálljon az Istenre. Jézus isten hatalmával látóvá tette a vakot . . . Isten műve kinyilvánult.

Most a negyedik háborús év küszöbén nem kell-e nekünk is mondanunk: Mi ugyan megérdemeltük a büntetést és habár az ártatlan gyermekek is szenvednek, habár az Úr templomai is romokban hevernek sok helyen, mi rajtunk kinyilvánítatnak az Isten művei! Istennel kezdtük, önmagunk védelmére fogtunk fegyvert, az elmúlt 3 év azt mutatja, hogy velünk van az Isten!

Minket is körülfogtak ellenségeink árkokkal, honnan leselkednek reánk és gyilkos gépekkel törnek ellentünk, de nem bírnak legyőzni, sőt mi haladunk előre győztesen, diadallal, valahányszor ellenségeink visszautasították békejobbunkat . . . Oriások ellen, sok Góliát ellen kicsi Dávidok harcolunk és győzünk, mert velünk van az Isten!

E nagy világfelfordulásban kinyilvánítatnak az Isten művei: Sokféle képen beszélnek, kormányoznak, forrognak, és mindenképpen csak még nagyobb baj, még több vér, szenvedés két, úgy hogy ismét oda kell jutnia a világnak: békesség, boldogság, egyetértés csak akkor

lesz, ha Isten törvénye fog uralkodni a népek, nemzetek, kormányok, uralkodók szívében . . .

És akkor ismét felépülnek a templomok, boldogságban nőnek fel az ártatlanok . . .

A harci fegyverek, az öldöklő gépek, minden földi hatalom felett ki kell nyilvánítni az Isten művének, oltalmának mi rajtunk és szent küzdelmünk diadalmas befejezése által a világ népein . . . kik a mi küzdelmünk által jutnak el a béke boldogságához . . .

Azért bizalommal tekintünk a jövőbe. Istenre bízunk magunkat. Istennel kezdtük, Istennel végezzük! Most látjuk, mit kell köszönnünk őseinknek, elődeinknek. kik ezt a földet vérük hullásával tartották meg számunkra. Nem leszünk méltatlanok hozzájuk. De ne is tekintsünk most a régiekre, hanem testvéreinkre, bajtársainkra, akiknek sirjai Galícia dombjain Oroszország síkjain domborulnak; nézzünk bajtársainkra, akikkel beszéltünk és akik a Kárpátok magas hegyein, elhagyatott völgyeibe tekintettek utóljára a magasságos Égbe az özvegyek és árvák Atyjához . . .

Most lett Erdély Magyarország kincsháza. Testvéreink drága vére öntözte, sirjaik mint egy gyöngykoszorú ékes, becses kövei körül veszik hazánkat . . . Nem a vasoszlopok, az ő vérük oltalmazta meg az ország határt, nem a vasoszlopok, az ő sirjaik őrzik, kiáltják hosszú sorban véges végig: Magyar volt ez a föld, annak is kell maradnia!

Isten segítségére van szükségünk, hogy az ő példájukat mi is kövessük bizalommal, kitartással. Azért emeltük e kápolnát, hogy a jóságos Ég áldásáért minél buzgóbban és minél többször esedezünk, mert ha Isten velünk, ki ellenünk?

16-os honvéd.

„Szenes ember“ — módon azon gondolkodom, s váltig eltöprengek . . .
Kissé már szédít is, amint a tőprengés Scylla és Charibdisz sziklái közt lengek:
Vajjon honnét vette nevét a Besztercebánya híres városába illetékes honvéd, 16-os honvéd?

Bizonyosan onnan keletkezett ez a szép nevezet, mert a 16-ban a 4 négyszer megvan a 8 pedig kétszer . . .
S a nevezett honvéd, amikor ő honföldjét védelmezte és ténnyel: s 4×4 oroszsal 2×8 digóval — ér fel . . .

Tarack.

A 16. honv. gyalogezred története a román harctéren.

(1916. augusztus 27-től 1917. április 4-ig.)

I. Előzmények.

Sokan érthetetlennek fogják találni, hogy miért éppen a fenti időre vonatkozó részt ragadtam ki az ezred történetéből. Nem véletlenül történt.

1916. augusztus 27-ike volt. Ezen a napon kezdődött meg a világ történelme egyik legvéresebb, leggyorsabban lejátszódó, igazságszolgáltatás tekintetében azonban legmegnyugtatóbb, legtökéletesebb tragédiája! Az a Románia, amely létének, későbbi nagyságának alapját egy genialis magyar államférfiúnak gr. Andrássy Gyulának köszönheti. a berlini kongresszuson; az a Románia, amely azért hála fejében addig, míg ősz uralkodójának, Károly királynak bölcs mérséklete népe rabló vágyát fékezve, erőit az oroszral vívandó háború eshetőségével számolva, kelet felé építette ki és sorakoztatta; az a Románia amelyet az 1913. évi második balkán háborúban, ma már világosan láthatólag méltatlanul fogadott diplomáciánk s diadalmas szövetségesünk, a rokonszenves bolgár nemzet rovására pártfogása alá, a nemzetek életében sajnos törvényként mindig ritkábban szereplő becsületességet és szövetségi hűséget félre rugva, elfeledve azt a sok anyagi előnyt, amelyhez két esztendőn keresztül álsemlégességének fenntartására irányuló súlyos áldozataink és a hozzá való békés viszonyunk kiinos, szinte megalázó ápolgatása juttatták, ez a hálátlan Románia hadat üzent Magyarországnak és Ausztriának!

Nem bírta elviselni a nemzetek most is tomboló küzdelmében okos számíttással oly sokáig épségben őrzött erőinek bőségét, anyagi jólétének soha el nem ért fokát! „Quem deus perdere vult, demontat prius!“ Megérdemelt végzete azonban elérte . . .

Most immár, amidőn az események madártávlatában minden subjectivitás elenyészik, midőn egy igazságos megtorló hadjárat örvénye a bűnt elragadta, amidőn stratégiai célok veszélyeztetésének lehetősége kizárt, nem lesz értéktelen, ha otthon szolgálatukat fárhadatlanul teljesítő bajtársaink s azok, akik hozzátartozóinak ezrei, meg ezrei küzdöttek és harcolnak soraink között, szintén megtudják azt, ami már a történelemé: hogy mit műveltek véreink leghitványabb ellenségünk kiverésénél! Tudják meg, hogy sejtelmes aggodásuk, amellyel a távolból szorongva kísérték szeretteik minden lépését, idekint hozzátartozóinknál a hazaszeretet égő tüzeiben a honi föld elkeseredett, de diadalmas védelmezése közben olyan morális mozgó erővé acélozódott, amely képessé tette egy orvttamadás túlerejének tűneményes gyorsaságú letörésére, teljes legyűrésére!

Tudom, hogy oknyomozó történelmet senki se kíván a leirt események láncolatában olvasni. Elkerülhetetlennek tartottam és tartom azonban, hogy az események hátterére egy-két jellemző adattal reámutassak. És egyet ne feledjünk el!

Ne feledkezzünk meg azon hősi bajtársainkról, akik ebben a titáni küzdelemben, amidőn ellenségeink kárörvendő sajtója nemzeti létünk halálharangját már oly veszesen megkorgatta, éjt nappallá tévő harcok közepette életüket áldozták a szent célért. Gondoljunk azokra, akik vérük hullásával irták nevüket a történelem

lapjaira s ápoljuk szeretettel azok emlékeit, akiknek sirhantján kivirágzott zöld lepel: a mi igazságos ügyünk végső diadalába vetett reménységünk hervadhatatlan symboluma!

* * *

Kujdanow, Gnilowody, Barysz, Vicolki, Tousztobaby, Liuskic, Horozanka! Megannyi mérföldkövei annak a hősi küzdelemnek, amelyet ezredünk a Brusilow offenzíva alkalmával a kiméletlen emberanyag pazarlással harchavetett orosz tömegek ellenében 1916. június, július, augusztus havában vívott. Egyik áttörési kísérlet a másik után hiúsult meg a védők érc falán! Igaz azonban, hogy az ezred az egyenlőtlen küzdelemben napról-napra pusztult, fogyott, helyét azonban mindenütt megállotta s mint sebzett oroszlan az üldözők elől vissza húzóva meg-megfordult, megmutatta félelmetes erejét az ellenségre zudított csapásokkal! Hála Istennek, sebeiből való felgyógyulása nem sokáig tartott. Az ily emberfeletti küzdelem rendkívüli súlyos áldozatokkal járt s bizony Galiciában Horozankánál utoljára harcban álló ezredünk már csak egy megviselt, a folytonos harcokban erősen megfogyatkozott, fáradt zászlóaljából állott.

Ellenségeink részére 1916. augusztusa volt látszólag a legalkalmasabb idő; keleten Brusilow sikeres offenzívája, délnyugaton az Isonzó csaták forró napjai, nyugaton a Somme csata vas zivatara, azt a látszatot keltették, hogy megvalósítva a már több ízben hiába tervezett egységes harcvonalt eszméje a különböző hadszíntereken levő állásainkat helyenként tölcser mezökké változtató tüzérségi tűzfal mögül előretörő ellenséges gyalogsági tömegek ránk zúduló rohamát nem bírjuk ki. Románia guruló orosz rubeleken és csengő angol sterlingeken megvett kormányzata elérkezettnek látta a dákoromán álmokból a „diesőséges“ megvalósításra ébredés óráját!

Azt hitte, hogy a két éves háború tapasztalatait csapatainak kiképzésénél felhasználva, anyagi jólétének bőségével, a második balkán háborúban játszott szerepéhez hasonlóan egy kényelmes katonai séta keretében fogja Magyarországnak a kegyelem döfést megadni. Csalódott s csalódtak beugrasztó szövetséges társai is! Nem számoltak a sok ellenséggel vívott hosszú harcainkban megacélosodott hadseregeink képességeivel, nem vették számításba azt, hogy a mi szövetségünknek, úgy a német birodalommal, mint Bulgáriával és Törökországgal — ügyünk, célunk igazságos volta adja meg létjogosultságát, amely erkölcsi alapon álló szövetkezésünk nem csupán összeadja egyes erőinket, hanem éppen a benne rejlő erkölcsi tényező folytán megsokszorozza azokat: ebből a közeledésből valami új dolog támad, amelynek következtében relatív gyengeségünk együttesen, az erkölcsi igazság tudatával egybefrasszva egy magasabb rendű, lebírhatalan erőt eredményez.

S ami a legfőbb, számításukból kihagytak egy döntő fontosságú tényezőt, azt, hogy hadvezetőségünk bizonyos lelki momentumokkal számolva hazai földet védő csapatokat fog ellenük sorompóba állítani.

(Folytatása következik.)

Dr. Máriássy Lajos
főhadnagy.

Aki a 16-os honvédek özvegyei és árvái ügyét szívén viseli az küldjön be bármily összeget, soha pénzét nem fektette be nemesebb célra.

Repeszdarabok.

Rovatvezető: Dongó.

Tájjógyász.

Van a műszaki századnál egy Mikulás nevű tájjógyász. — Aki még nem tudná, mi a tájjógyász. — megmondom. Ezen gyűjtőnév alatt foglaljuk össze az egészségügyi altiszteket, kik a hosszas gyakorlat által oly nagy tudományra tettek szert, hogy a baka nagyobb bizalommal fordul hozzájuk, mint az orvosokhoz. Eredményeik sok esetben igazán meglepőek. Diagnózis megállapításaik csodába valók. — A fentemlített Mikulás nevű tájjógyász különös tekintélynek örvend a bakák előtt. Hosszas tanulmányozás eredménye képen az emberi nyavalyákat és azok gyógy módját négy részre osztja. Ugymint: fej — *aspirin*; mell — *dover*; has — *ópium*; végtagok — *salycil*. Amint látjuk a gyógyszerτέρα igazán nagyon szerény és mégis megtalálja az ember benne mindenféle betegségére az orvosságot. Hírlik, hogy háború után körörvás lesz valahol vidéken. Egyszer azonban egy baka *oldalfejással* ment hozzá, ettől annyira megijedt, hogy azóta önállóan nem rendel.

*

Mister úr.

Dr. Aczél az ezred orvostőnöke, kiről rengeteg sok tréfa kering az ezredtörzsnél. Gyengélkedő vizsgái igazán vigjátékba illők. A betegek csak abban a reményben mernek a vizsgára menni, hogy nem a „Mister úr“ kezei közé kerülnek. S ha minden remény ellenére mégis ő toppan be, mind megesküsznek, hogy ők nem betegek, nem fáj semmi a fejük sem és szentül megfogadják, dehogy lesznek betegek. Vannak neki állandó páciensei, kiket nagy nyelvérzékkel elnevezett „törzsgyengusok“ nak. Ezeket roppant szereti vizsgálni s ha egyet meglát a láthatáron, el nem mulasztja, hogy minden szervét a lepontosabb vizsgálat tárgyává ne tegye.

*

Egy törzsgyengus esete a Misterrel.

Mesélik róla a következő esetet. Egy napon, midőn zsúfolva volt a gyengélkedő szoba s a betegek szívszorogva várták, vajon ki fogja tartani a vizsgát — nyílik az ajtó és belép a Mister úr. Mindnyájan ideg-sokkot kaptak a hirtelen rémületől. Amint végig néz a tömegen, meglátja Molnár János honvédet, ki mint a legmegrögzöttebb „törzsgyengus“ volt nála elkönyvelve. Mint a héjja az áldozatára csapott rá a doktor szava: Ahá — Molnár János, csak jöjjön elsőnek; ma a leghamarább magát fogom megvizsgálni! A delikvens tiltakozott, hogy ő nem beteg, csak egyik társát kísérte le a gyengélkedőre. Majd látva, hogy ez nem használ, futásra fogta a dolgot. De nemsokáig áltathatta magát a menekülés reményével, mert két markos sebesültívó hamarosan lefűlelte. Visszacipelték a Mister úrhoz, ki a legnagyobb kéjjel és ambícióval fogott a vizsgá-lathoz. Molnár ugyan esküdözött, hogy most olyan egészséges, mint még soha; de mindhiába. Végre hosszas inkvizíció után megállapította az orvos, hogy

tegnap sokat evett és gyomorrontása van. Kimondja a szentenciát: *egy kanál ricinus!* Tovább adják az elítéltet kézről-kézre, mire az orvosság kiadásáig ért, az *egy* kanálból *négy* kanál ricinus lett. Be is adták szegénynek. Megfogadta, hogy kilométernyire fogja kerülni a segélyhely és vidékét.

Mister esete egy törzsgyengussal.

Vele — már mint Dr. Aczéllal — történt meg a következő eset. Egy zászlóalj parancsnoknál voltak az összes tiszték. Persze Aczél nem hiányozhatott, tekintve, hogy snapszozásról és társaságról volt szó. Késő este vetett véget a kvaterkázásnak és pletykának. A doktor visszafelé készülve, megkérdezte, mi a jelszó? Elég könnyű szó: *Lemberg*. Teljes biztonságban halad hátrafelé. Egyszer csak a sötétből „*állj! ki vagy?*“ . . . kiáltás állítja meg. Indignálódva felel: „*Én doktor Aczél vagyok; nem ismered?*“ . . .

— Nem ismerek senkit; én *ör* vagyok — hangzik a rideg válasz — jelszó? . . .

— *Lemberg*.

— Nem jó! Le a bot, fel a kéz!

De én doktor Aczél vagyok; ne . . . nekem haza kell menni . . . é—é . . . én a jelszót jól adtam meg . . . ne . . . nek . . . nekem a segédtsízt ír mondta . . .

— Le a bot, fel a kéz, vagy lövök! . . . és elkezdte az *ör* a zárcsapót csattogtatni.

A doktor nem mert tovább lamentálni, hanem szépen letette a botot s karjait egészen szabályszerűen tartotta az ég felé, mint valami ösmagyar táltos.

— Hátra arc, irány a zászlóalj parancsnokság!

Néhányszor megpróbálta még a doktor az *ör* szívével meglágyítani, hanem az minden legkisebb közeledés kísérletre a zárcsapót csattogtatta. Belenyugodva sorsába lassan megindult a megadott irányban. Nagy izgalomban nem vette észre, hogy mellette jobbról és balról sötét alakok suhantak el, kik a kacagást csak nagy megerőltetéssel bírták visszatartani. Az *ör* ugyanis tréfából lett oda felállítva s egy cigány — törzsgyengus — vállalkozott rá, hogy azt a sok kinzást legalább részben így visszafizethesse.

Megérkeznek végre a zászlóalj parancsnoksághoz. Az ajtó kinyílik s belép a *Mister* úr, mögötte a vi-gyorgó cigány *készbe* vette szuronyos puskával. Rögtön igazolják. Haraggal támad rá a segédtsíztre, hogy rossz jelszót mondott neki. Kiszül, hogy a jelszó tényleg *Lemberg*. Ekkor meg az *örnek* támad neki, hogy minek állította meg? Ez a legnagyobb flegmával feleli:

— A főorvos úr *Limberget* mondott. — Csak most nézte meg jobban a cigányt . . . Te vagy az? . . . megállj, csak gyere még egyszer gyengelkedőre! . . .

— Nem megyek én többet még arra felé sem! . . .

Igy szabadult meg Aczél egy kis ijedség árán egy törzsgyengelkedőjétől . . .

Ki lehet jó orvos?

Igaz, hogy a személyi hírek között kellene hozni, de mégis itt írjuk meg még a *Mister* úrról, hogy már tud kalábrezni. Az *ő* tudásának, illetve tanulásának egy medikusa itta meg a levét, mert minden este játszania kellett vele, bármennyire szeretett volna is aludni. No igen, már tud játszani. Igaz, hogy az állandó partnere *Szirtes Zsiga* főhadnagy és csillagász, mindig lerontja egy

képzeletbeli quinttel az *ő* quartjait. A német doktor kollegáit nagyon lenézi, mert azok nem kártyáznak. Szerinte az jó orvos nem is lehet, aki kártyáznai nem tud.

Oh sancta simplicitas!

Bevonult a totocska katonának és tudja a meny-béli *Atyauristen* miért — de valahogy sehogysem izlik neki a katonaelet.

Feliratja hát magát az első hét végén a „Gyengelkedő könyv“-be és az orvosi vizsgán előrukkol kérelmével: — *Pan* Ezredorvos szeretnim katonasagtul elmeni. Nem akarta mig pan Ezredorvosnak meg nem montam. Felmondom.

Pan Ezredorvos összehúzza szemöldökét, megpödrí bajuszát és szól: — *Hjaj* kedves barátom ez igen nehéz eset. Nem hogy az ilyen könnyen. Kell először hat hét felmondási idő. Akkor azután majd meglátjuk.

A mi totocskánk gyűrőgeti kezében a lázcédulát mert meghőmérőzték, bárhogy is erősködött, hogy *ő* nem beteg, csak valami elintézni valója van — gondolkozik egy kicsit azután:

— *Pan* Ezredorvos — mondja — no dobre, hat het után biztos eljövöm.

És mint ki jól végezte dolgát elbaktat.

De nagyon szép lehet ám a katonaelet — ugylátszik — mert azóta nem mutatkozott. Pedig elmúlt már a hat hét. Duplán is.

— *laci* —

A béketárgyalások megkezdése.

(*Csak beszálni tessék!*)

Vitéz harcosok, aggódó Anyák, türelmetlen szerelmes lányok, Apák, Hugok, Bátyák — mind mind kik e hasábokon végigfuttatjátok a háború rémképeiben edzett szemeketek — Hozzátok szölok.

Kerülöm a nagyhangu frázisokat, a kinosan választékos kifejezések összehalmozását, hisz bizony a:

„*Ko*-zoruba kötött szövirágok csokra

Az írónak: *bübbáj*; olvasónak: *smonca*.“

Szerényen rebegem hát: lapunk napról-napra épül, széptül (söt képtül, mert rövidesen diszes rajzocskák fog-nak burjánzani itt is, ott is a sorok közt) és a jövedelem ugyis nemes célra fordul, fizessetek hát elő tömegesen, mielöbb!

Távol álljon a gyanu Töled kedves *Olvasóm*, hogy holmi rábeszélésre volna szükség, hogy erszényed összeharapott ajkai szóra nyiljanak e nemes cél érdekében, hanem csak a saját jószántamból elmondom azt a nagy eseményt, amit ama egynehány előfizetési koronák előidéznek.

Tehát 1-ső előny: Azért a 2 korona 40 fillérré a lapot egy egész félévig, kéthetenként, portomentesen, pontosan, házhoz, árokhoz avagy rókalyukba szállítjuk.

2-ik előny: A személyi hírek közt a „*Kitüntettek, előléptettek*“ rovatban az egész ezred névsorát lekö-zöljük. Elöbb-utöbb.

3-ik előny: Az egy egész, félévre egyszerre elő-fizető illetőnek jogában áll a rejtvénypályázaton részt-venni . . . ami jön.

4-ik előny: a rejtvényt sikeresen megfejtheti.

5-ik előny: Szerkesztőségünkbe (Tábori posta 425 és Besztercebánya. Történelmi osztály) beküldheti.

6-ik előny: Ha borzasztó nagy a szerencséje még nyerhet is valamit. Mit lehet azt tudni egy ekkora háboruban. No nem?

7-ik előny: Ha járhatja e lapot azt fogják rá mondani az emberek: nem csak jó hazafi, hanem intelligens személy is ez. Ilyen nivós lapot járát. Nincs is már más dolga a világháboruban, mint lapot járát. Biztos rémgazdag.

8-ik előny: Hitele lesz.

9-ik előny: A lánya nagyszerűen megy férjhez.

10-ik előny: Na és, ha nagyon csökönyös egy ember, hát elolvashatja a lapot elejétől végig.

11-ik előny: Olvasás után

12-ik előny: Végül azután szidhatja az író, rajzolóit szedőt, nyomdászt és magamagát, hogy a lapra előfizetett.

Siessetek hát előfizetni. Mert, ha befejeződnek a csaták — mivel akkor lapunk egy „Béke szám“-mal kimulik, — csak azért, mert elkéstél az előfizetéssel, nem fogunk csinálni újra egy világháborút.

Nem. Bizonyuristen, hogy nem.

*

Még csak azt akarom mondani: azért irtam e sorok fölé címnek, hogy „A békelárgyalások megkezdése“ mert, ha azt írom, hogy „Előfizetési felhívás“, hát valószínűleg csak az egyik sor olvasgatta volna a másikat, vagy az összes sorokat, én:

Freiwirth Laci.

Hősi halál.

Negyedik éve tart már e rettenetes ősz. Hülnak a levelek a fákról, . . . hülnak . . . peregnék . . . Nincs hatalom, mely megállítsa a vihart; mely elvegye az őszi dér fagyos páráját . . . Hol a Nap, mely szétoszlassa a ködöt? . . . hol a napsugár, mely felmelegítse a didergő lelkeket . . . Nincs . . . nincs sehoh. Mindennap új falevél hüll le . . . mindennap új élet szűnik meg . . . új világ semmisül meg . . . A falevél helyén üresen marad egy hely az ágon . . . kopárabb lesz a fa . . . Istenem lesz-e még új rügyfakasztó tavasz? . . . lesz-e új lomb? . . . lesz-e árnyék . . . lesz-e gyümölcs? . . . Lesz-e? . . .

A nemzet nagy fájáról megint egy levél esett le . . . *Palugyai Lajos* tartalékos hadnagy a román harctéren hősi halált halt . . . — Hogyan búcsúzzunk Tőled . . . Szeretnők megmutatni szívünket . . . szeretnők, ha szavunk nyomán gyszát öltenének a sárguló erdők . . . ha a felegek velünk sírnának . . . ha mindenki érezné azt a fájdalmat, ami a lelkünket marcangolja . . . De nem tudunk szavakat adni az érzéseknek . . . a lelünkben égő köny csak ott fáj, ott sajog . . . nem érzi senki . . . nem tudja senki, hogy *mi* megint siratunk . . . Megint kevesebben vagyunk egygyel, akik várjuk a tavaszt és megint többen vagytok egygyel, akik megtalálták a békét . . . a célt . . . Elmentél . . . üres marad egy hely az életben . . . Talán lesz, aki azt elfoglalja . . . de azt az irt, amit távozásod lelünkben hagyott, nem tölti be semmi, nem pótolja senki . . . Egyszerű fejjád mellett szóltanul állunk meg . . . Csak nézzük a hantot, a rögöt, mely rózsás terveket . . . napsugaras érlelő nap hajnalát zárja el

magában . . . Nincs szavunk a panaszra, . . . mert többet vesztettünk benned, mint amit szavakkal kifejezni lehetne . . . Csak könyünk van, csak hallgatunk, hiszen az igaz fájdalomnak nincs szava . . . És hiába is panaszkodnánk, ki segít rajtunk, ki ad vissza Téged? . . . Senki . . . soha . . .

A lehullt levél azért nem pusztul el nyomtalanul; belőle termékeny talaj lesz, mely virágokat, gyümölcsöket termel . . . Maradjon a Te szellemed is közöttünk . . . követendő példa az életed . . . fájó emlék a haláloed, mely nem esett hiába . . . hiszen belőle egyszer a szebb jövő . . . a boldog nemzet virága fakad Úgy legyen! Isten veled!

Kitüntetés, előléptetés.

Tiszti kitüntetés, és kinevezés.

Zachár Pál őrnagyot, beosztva a 310. honv. gy. ezrednél — a Lipótrenddel tüntette ki a király. Jobban megérdemelt kitüntetést még senki sem kapott. Az ellenség előtt elesett *Gregor Károly t.* hadnagy a 3. oszt. vaskoronarendet kapta; ugyszintén *Friedmann Dezső* főhadnagy is a 3. oszt. vaskoronarenddel lett kitüntetve. *Lázits Sebő* főhadnagy gazdasztiszt a koronás arany érdemkeresztet kapta a vitézségi érem szalagján. *Jantoska Béla* hadnagy (308. h. gy. ezr.), *Czecz Pál* hadnagy, *Szabó Zsigmond* hadnagy és *Pintér Hugó* hadnagy (310. h. gy. ezr.), *Trebula György* hadnagy és *Achim Szilvius* hadnagy a legfelső dicséző elismerést kapták; *Lehoczki Béla* hadnagy, *Legenday Jenő*, *Monczol János*, *Klein Arthur*, *Mesko Tibor*, *Schmidt János*, *Oszák Miklós*, *Korpás Péter* és *Hatzmann Gyula* zászlóskók a II. oszt. ezüst vitézségi éremmel lettek kitüntetve.

Legénységi kitüntetések.

I. oszt. vitéz érdemkereszt: Gráner János tizedes Nándorvölgy, Kristóf Géza honvéd Budapest és Uhlyárik Márton eé. ő. szkv. Ruttka.

II. oszt. vitéz érdemkereszt: Chudi Pál honvéd Kisócsa, Chleba Mihály honvéd Tófalva, Mányik János honvéd Alsóricske, Krivanek Vilmos honvéd Salgótarján, Vaspál Ignác honvéd Kisterenne, Adam István őrmester Egyházashát, Lakics Géza szkv. Csepreg, Szvecsák Pál honvéd, Viski Árpád honvéd, Mikulics Viomos honvéd Sztancsófalva, Lupták András honv. Radvány, Dudán József honvéd Salgótarján, Gyurik András honvéd Tótpelsöcz, Urbán Pál őrzvezető Nagykáta, Kisfarkas Károly honvéd Szádvárborcsa, Vitkó Zsigmond őrmester Uraj, Kövesdi János tizedes, Balázs Imre tizedes Kriványtetva, Mándoki Gyula őrzvezető Karcag, Krnák Pál honvéd Perényes, Bánya Gellért tiz. János-hida, Gyarmati Mihály tizedes Fabruháza, Petik Rigó Imre őrzvezető, Ubrankovics József őrmester Marczal, Telek Pál őrv. Ipolytarnóc, Magula Mihály tizedes Szécsény, Csalló Ferenc szkv. Zalaszentivány, Kolosta János szkv. Garamhidvég, Petro Mátyás tizedes Kihárháza, Oláh Imre tizedes Salgótarján, Chovanecz

Pál tizedes Szennő, Gibaja Mátyás honvéd Videlfalva, Vlacsek Sándor őrv. Erdőköz, Looska Márton honvéd Sajógömör, Pusztai Ferenc őrv. Nádorfalu, Varga István honvéd, Babiliszky Demeter szkv. Görönd, Sass Sándor szkv. Kigyós, Badics Ferenc honvéd Cserhátsurány, Hadar László őrv. Csongrád, Zelák János őrv. Nagylúcska, Szirota Emil őrv. Salgótarján, Gutin Ádám tizedes Németboj, Csudek András őrzetű Tatabánya, Lanbert László őrv. Benesháza, Ftácsik Ferenc honv Zólyomlipcse, Olasz Jakab honvéd Tiszafüred, Kiss Zsigmond hdpj. Ujpest, Szopkó Kálmán hdpj. Középszőlös, Horváth Árpád hdpj. Inászó, Hauslohner Béla hdpj. Esztergom, Hutka Ernő hdpj. Bánóc.

Ujlagos II. oszt. vit. ezüst érmet kaptak: Loskó György törzsermester Dornó, Szita Flórián tiszth. Egyházasdengelye, Luptácsik József szkvezetű Gyetva, Czank József szkv. Lőrinczi, Németh József szkv. Alsóujlak és Csonka Mihály őrv. Reálfalu.

Bronz vitészségi érmet kaptak: Hora András őrv. Diósjenő, Lakatos Ignác őrv. Rakamaz, Berényi Gábor honvéd Tápíóság, Bolha János honv. Cserepes, Bródi András honv. Jolsva, Márkus Vazul honv. Csomochfalu, Gajdos János honvéd Ujvidék, Rozner Ábrahám honvéd Ajnácskő, Mák István* őrzetű, Lázár Barna honvéd Somosköujfalu, Molnár Ferenc honvéd Litke, Bjeccsán János honvéd, Dohala János honv. Kle-nőcz, Hritz György honvéd, Haluczka József* honvéd Ipolymegyér, Kelemen János honvéd Ipolyszele, Mados Lénárd József* honvéd Kispónik, Zahorecz János* honvéd Dévaványa, Tatai Ferenc honvéd Derecske, Imri Jenő honvéd Kiszombor, Darcsi József honvéd, Pan-pucsi Pál honvéd Ujcsanados, Szevacsek Béla honvéd Besztercebánya, Izsák György honvéd Zólyomkecskés, Papp Miklós honvéd Szeged, Dócs András szkv. Kis-gérc, Nyemecz János szkv. Nagyszalatna, Gazdácska Lajos szkv. Budapest, Styevő Czerina Pál honv. Mál-napatak, Kauzluki István honv. Vácok, Hankó György honvéd Királyhegyalja, Szalkai Illés honvéd Lőrinczi, Bartkó János honvéd Szarán-nyíres, Csontos Barna honvéd Hamva, Piller Herman* honvéd Komjáti, Judik Géza honvéd Nagybockó, Konák György honv. Sóhát, Dobrota András honvéd Radvány, Lukota József hon-vód, Ludényi János őrv. Nógrádmúlyad, Krajnák Fe-renc honvéd Csetnek, Moskovics Herman tizedes Szopósi Lajos* őrzetű Lőrinczi, Lakósz Tiva-dar* őrmester Munkács, Lodni János honv. Alsószino-vár, Miska Illés* honvéd Havasalja, Kovács László honvéd Gortvakisfalud, Szabó János őrv. Dobócza, Mihály Gyula eő. szkv. Putnok, Szekecs József honv, Szüllös János eő. szkv. Rozsnyó, Polyák András tiz. Pónik, Kuna István tizedes Garamnémetfalva, Gelb Lajos* honvéd Óhegy, Hazugha Mátyás* honv. Pojar-kapuszta, Csunyó József honvéd Berzete, Balázs Kál-mán honv. Mátraszöllös, Róka János* honvéd Runya-zádorfalva, Ruda Albert honvéd Hajdúnánás, Kun Elek* tizedes Fábíánháza, Fehér Sándor tizedes Lucska, Janniczki György őrv. Gács, Gemainer Ferenc honv. Kismárton, Heroldi István tizedes Salgótarján, Hlavács Gyula őrv. Vanyarcz, Dvornik Adolf tizedes Varaj, Mészáros Imre honvéd Tizzaszöllös, Keszegi János honvéd Martócz, Bujta László honvéd Olod, Csinos Sándor honvéd Nagykörös, Magán János honvéd Je-czenye, Mechlovics Mór honvéd Husztköz, Klein Már-kus honvéd Sátoraljaújhely, Hangó Kálmán honv. Zu-hog, Babeszly Árpád szkv. Héth, Vöröss Géza őrzetű Tiszativadar, Hankó István honvéd Hikocsány, Benkó

István honvéd, Benő János honvéd Berzete, Oldal Mi-hály honvéd Zagyvaszántó, Nemes János Szudalmás, Német Bartók András honvéd Gacsalk, Takács Ernő honvéd Marczalgergely, Róth Ernő szkv. Zádorfalva, Katyi András tizedes Jente, Traisz András tiz. Nagy-szabos, Kórodi György honvéd Fűzesabony, Oláh Fe-rencz honvéd Szécsény, Orgován Ferencz honv. Kislu-dány, Danyi János honvéd Eger, Vidor József honvéd Repcemicskó, Lupták Pál honvéd Tótpelsőcz. A *-gal jelöltek ujelag kapták meg a bronz vitészségi érmet.

A cs. és kir. VI. hadtest parancsnokság által 1917. aug. 25-én vasárdekkeresztűl ki lett tüntetve: Banos István honvéd Örkény, Kozsuczca Alexej honv. Pusztafenes, Lukács József honvéd Vajdácska, Urbán József honvéd Füleik, Kucsik József honvéd Garáb, Balogh János tizedes Jobbágyi, Molnár János őrzetű Gémes, Szabó József őrzetű Söpte, Obetkó Vilmos szkv. Besztercebánya, Czél András őrzetű Árka, Tóth Béla őrzetű Mátraszöllös, Csatáry Imre őrv. Kunmadaras, Halász János Pencz, Kiss Mátyás Cser-háthaláp, Sedivi Gyula Salgótarján, Dlehány János Nagybárkány, Nyemecz József Lublóvárjalja, Mencil András Vilke, Boczkó János Erdőkürt, Drdoli János Gyetva, Hajdú István Szilicze, Ocskó Ferencz Endre-falva és Záchinszky János honvédek Gács.

A m. kir. 314. h. gy. e. parancsnokság Kádár János őrzetűt a bronz vitészségi éremmel és a 313. h. gy. e. parancsnokság Lakatos József őrzetűt és Aldic József népfelköt a 2. oszt. ezüst vit. éremmel tüntetete ki.

Előléptetések. Zászlósok lettek: Murányi Károly, Herkely Sándor, Bende Imre, Freiwirth Dezső önk. őrmesterek, Gulyás István és Reinlein Antal hadapród-jelöltek; **önk. őrmesterek** lettek: Perichta Antal, Mihály Gyula, Marisek Lajos és Tóth Géza önk. szakaszve-zetők; **Önk. jel. őrmester** lett: Zachar Samu önk. jel. szkv.; **tiszthelyettes** lett: Ulmer József törzsermester; **törzsermester** lett: Homolya András őrmester; **tizedesek** lettek: Lichter Sándor és Gyenes Ferencz őrzetűk; **őrzetűk** lettek: Varga Pál és Váradí Sándor népfel-kelek.

hírek.

Sunt lacrimae rerum!...

Ha naplót vezetnék, ma ezt írnam: Balassagyarmat, 1917. szept. 2.

Álmos arcú szeptemberi napon a laktanya folyo-són öreg katonaládákat nyitogatunk. Három éven át poros padlások pókszötte homályában halottak és szó-talanok voltak, szép sorban katonásan feküdtek egymás-mellett s most mint Gábeli arkangyal szavára — vagy nem ő az, aki harsonájával ebresztőt fúvand az örökre megtért veteránok csendes seregének? Ah, nem vagyok jó barátságban a szentekkel! — szóval parancsszóra,

fölebrednek az öreg katona ládák. És enyhén vetődő meleg sárga napfényben dörzsölgetik — úgy lehet — álomnyítt szemüket, révedeznek, néznek csodálkozva: mi lehet az, mi az? . . . Ez a régi laktanya folyosó bizony, ma úgy mint három éve (csak talán csendesebb) ez a három régi poros akácfa az udvaron, az udvaron a kerekcs kút az, . . . az a régi élethely!

Megnyílik a vén ládák szája, ócska, kopott ruhák, cipők, sapkák, csizmák, apró emberi tartozékok, mint mohón kikapott szavak hirtelen kézbe került könyvek-ből, beszélnek, beszélnek . . . Három vérbe, füstbe, gyaászba kuszált, érthetetlen vonalakba borzolt esztendő zavaros perspektíváján átkopognak ma — álmos arcú szeptemberi napon — a legényes csizmák: kipp, kopp, kipp, kopp — megy a Jancsi katonának — kipp, kopp. Alvégen, felvégen, rácsos kiskapukban lányok integetnek — kip, kop. — Valaki párnája, de könnyes reggelre — kip, kop — de Jancsi kalapján árvalányhaj, rózsza — kip, kop — és megsodorja ám hajusát: „nem a világ az a három esztendő!” — Kip, kop . . . de hol van most Jancsi? És hol van a többi?

. . . Beszélnek a ládák, szóval, hangtalan, kevesek nyelvén. Fényképet mutat az egyik; belülről a födelére szögezve és aláírva: *Mari*. Egyszerű kis lányalak. Tétován áll, kezében fehér keszkenő, talán buscsüvétre gondol — és szemében felborús nyárvégi napok bánatsajtése, lappangó árnya . . .

Ó Marik, szőke kis Marik, vén katonaládák belsejére rejtve: öreg-baka szivek mélyére szögezve, három év nagy idő! Három év . . . Könnyes-e még keszkenőtök, melyet minden esetre készen tartottatok, vagy már elfelejtettetek sirni is? . . .

Sárga szüette láda leveleket őrzött. Amint a fedele nyílik, kinevet sok rózsaszínű, galambos, virágos üzenet. Tőle, tőle . . . rózsaszínű üzenetek, szépen rendbeszedve, szeretettel féltve, sorban, ahogy jöttek . . . És megint más láda, tiz láda, száz láda, mind nyílik és mindent megmutat, amit eddig rejtett. Levelek, fényképek, irások, virágok, örömök, bánatok, régi csizmák kopogása harmonikaszós falusi estékben. Csoszogó, talpas bocskorok, vándorlások békés, szabad hegyek közt, ahol melancholikus nótákat tilinkóz a pásztor és libaőrző lányok sikongása csengett alkonyuló erdőszéleken, extra ruha, fényes gombokkal, lakköv, kimenős kis eszedék vasárnap délutánjai fényesre kefél katonájával: séták, oktalan pirulások, körhinta, katonazene és este talán mozi is, ha van kimaradás . . .

Ó mennyit mondanak ezek a ládák! Ki figyel fel rájuk? Ki hallgatja őket? Ki néz zavartan a földre — már egyszer — vagy elgondolkozva a felhőtalányokra, amint az égen érthetetlen alakot öltenek? . . . Nem. Senki. Nem. . . Romantika? Mélyseges halk akkor-dok? Nyári éjszakák esendből nőtt muzsikája? Romantika? . . . Nem, nem! — Csak jó sok naftalint ezekre a rongyokra, mert a molyok, Istenem ezek a molyok! . . . és a szövet borzasztó, milyen drága! . . .

Álmos arcú szeptemberi délután visszaszögezzük a katonaládák szüette födelét . . .

Oberon.

A hadseregparancsnokság köszönete. A császári és királyi első hadseregparancsnokság az ezredhez a következő köszönő okiratot küldte. A m. kir. 16. honvéd gyalogezred, az 1-ső hadseregnek a katonái özvegyek és árvák javára megindított jótékony tevékenységét nemes szívű adományokkal különösen elismerésre

méltó módon támogatta s ezáltal elesett bajtársainak hátramaradtjait sorsának enyhítésére irányuló törekvéseinket jelentékenyen támogatta. Ezért az 1-ső hadseregparancsnokság legmelegebb köszönetét fejezem ki.

413. Tábori posta, 1917. szept 2-án.

Rohr s. k.
vezérezredek

Személyi hírek az ezrednél. *Magassy Zoltán* százados távozásával a II. zlj. parancsnokságot *Köszler Géza* százados vette át. — A hadsereg tisztí továbbképző tanfolyamánál a honvédcsoport parancsnokságát *Schwank Ödön* százados vette át — *Schwank Ödön* százados helyét *Häger Gottfried* főhadnagy foglalta el. — *Csernoch Jenő* zászlós az I. zlj.-től a marosvásárhelyi tisztí továbbképző tanfolyamba vezényeltetett hat heti időtartamra. — Mint létszám felettiek az ezredtől hazaküldettek: *Filkor Pál* t. hdgy, *Herchl Pál* t. hdgy, *Fullner Ignác* őrm. — Egészségügyi intézetből bevonult *Klauszmann Albert* hadnagy a 11. szd. parancsnokság bizott meg.

Személyi hír *Zachar Pál*, a 310. honvéd gyalogezred őrnagya, ami kedves Pali bácsink, ismét ellátogatott egy havi szabadságidőre Besztereczbenyára, hogy ott fáradalmait némiképp kipihenje. — Szabadsága október hó 8-án telik le.

Az ezred tisztikarából *Holesch Béla*, *Istók Elemér*, *Monczol János*, *Tóth József* és *Weisz Gyula* hadnagyok és *Horváth Árpád* hadapródjelölt ez idő szerint szabadságon vannak.

Brest-Litovsk elestének második évfordulóján, 1917. augusztus hó 26-án *Daubner Samu* vezérőrnagy, dandárparancsnok úr meleghangú ülvözlő sorokkal kereste fel ezredünket. A „Brest-Litovsk-i győzelmet 1915 évi augusztus hó 26-án aratta ezredünk, amikor a diadalmas harcok gazdag sorozatának — mintegy — fényes befejezéséül elragadta az ellenségétl annak egyik várbuskeségét és elsőnek vonult be Brest-Litovsk legbelsőbb erődjébe. — Az évforduló alkalmával dandárparancsnokunk ehhez hasonló, fényes sikereket kívánt ezredünknek. A szíves megemlékezését hálásan köszönjük. Erős és eltökélt szándékunk: a végsőkig kitartani

Sebe-ültek *Manyik János* honv. Dévény, *Urva András* honv. Klenőc *Petykó János* honv. Ábalfalva, *Dedinszky Márton* honv. Losoncnyafalu, *Kacim István* honv. Kéthodony, *Gajcsok János* honv. Lucató, *Varga Gábor* honv. Apaszatmár, *Imre Gábor* honv. Oroszmező, *Botos Vilmos* honv. Parád.

Adományok az özvegy árva alap javára augusztus hóban:

Bódy Béla és Dvorszky Fede tényképészek	2560 K 75 f
Kanfin tiszta jövedelme augusztus hóban	2110 K 15 f
Ottóhrán Nándor adománya Badóc	300 K f
Lőjutalom díjakból	206 K f
Ócska hulladék	193 K 13 f
Császár szds. gyűjtése	121 K 86 f
Kápolna szentelés alkalmából befolyt	98 K 44 f
Ezredtörzs adománya	78 K 06 f
Vonat tisztítkezde perzsely gyűjtése	75 K 30 f
Császár szds. ezredtörzs tisztikara	72 K f
Vonat legénység kenyérváltása	45 K 96 f
Czigányzenekar adománya	29 K f
Szita Flórián th. I. és II. érempótdija	22 K 50 f
Kupesok János gyűjtése	15 K f
Vonat altiszti k tekepályájánál befolyt összeg	13 K 20 f
Osszesen	5941 K 35 f

Eljegyzés. Császár Géza százados 1917. évi szeptember hó 5-én Füzesabonyban jegyet váltott Papp Szidikével.

Személyi hírek a pótzászlóaljnál. *Licszkovszky* Károly t. hadnagy az első hadsereg kiképzőcsoportjához Marosvásárhelyre vezényeltetett. *Kozacsék* János t. hadnagy a sátoraljai helyi cs. és kir. katonai rendőrséghez osztattott be. *Lichner* Gyula t. hadnagy 6 heti egészségügyi szabadságot kapott. *Christely* Gyula t. hadnagy az iglói géppuskás tanfolyamra ment. A pótzászlóaljhoz bevonultak: *Gárdonyi* Alfréd t. zászlós a 29. honvéd pótzászlóaljtól, *Hekler* Jenő t. zls. és *Mocsáry* József szkv. főhadnagy egészségügyi intézetéből a pótzljhoz bevonultak. *Lenkey* Kálmán t. hdgy. *Szabó* Dániel hdgy. *Trautwein* Ottó főhadnagy és *Pauchly* Zoltán hdgy. *Polcz* Dezső százados a ker. par. rendeletére a Honvédelemi Ministerium 2. osztályába vonult be. *Fábry* Ede és *Kárpáthy* József t. hadnagyok a zólyom, illetve a lipómezei takarmány intéző bizottsághoz vezényeltettek, *Dr. Altstock* Miksa és *Pánik* János t. hadnagyok a pótzászlóaljhoz bevonultak. *Guttman* Árpád hadnagy 4 heti egészségügyi szabadságra ment. A ker. parancsnokság *Koritsánszky* János t. hadnagyot a tokaji utásztanfolyamra hallgatóként vezényelte. *Babrics* Ferenc t. hadnagy a boszna-bródi állomásparancsnoksághoz vezényeltetett. *Fukas* Károly t. zls. orosz fogságból, illetve Dániából, hol internálva volt, bevonult a pótzászlóaljhoz.

Szemle. *Báró Karg* János gyalogsági tábornok folyó hó 11-én a pótzászlóaljat megsemmisítette. A kiképzés felett meglegedését nyilvánította ki.

Megsebesültek. A 313. h. gy. ezred II. zlnál aug 8 iki frontátörésnél megsebesültek: *Császár* főhadnagy, *Franz* hadnagy, *Koritsánszky* János hadnagy, *Szinay* hadnagy, *Migléczy* hadnagy, *Lazetky* és *Angyal* zászlósok. — Mindnyájan tizenhatosok.

A 16-os honvéd gyalogágúások. Róluk még nem nyílt alkalmunk megemlékezni. Pedig hát ők is sokan vannak. Sokan a névtelen órák, a szürkék között, akik — bizony hisszük — ott sem szakadtak el tőlünk, az új beosztásban, — más helyen. Mert az „ezredet” elfelejteni nehéz. Nem szabad . . . S az „ezred” sem felejtkezhetik el róluk. Az együtt elszenvedett küzdelmek, megvivott csaták egy-egy forrasztották mindörökké a 16-osokat. — Egyelőre csak annyit írhatunk róluk, amennyi egy szürke hírből elér. A zólyomi m. kir. honvédgyalogágúás tanfolyam tisztikarába ezredünk tisztjei közül a következők vannak vezényelve: *Sáfrány* Béla főhadnagy, II. csoport parancsnok, *Dr. Koritsánszky* Márton t. hadnagy menage major, *Joós* Lajos t. hadnagy a közelharc oktatója, *Laczkó* Zoltán t. hadnagy menesztázad parancsnok, és *Steinmetz* Jenő e. ü. t. zászlós az orvosfőnök mellé beosztva.

A XXXII.—3. menesztázat útbaindulása. Folyó hó 2 án indult a harcra *Spindler* Henrik főhadnagy parancsnoksága alatt. Régen ment ki oly szép, virágos és jó kedvű század el a pótzljtól mint ez. Mintha a mozgósítás első napjaiban lettünk volna, oly vig nótával indultak a fiúk. Bár csak olyan vígan jönének vissza mindnyájan . . .

Szabadság. *Niedermann* Béla százados 14 napi szabadságra ment. Távolléte alatt az ezredsegédtiszt teendőket *Császár* Géza százados vette át.

Áthelyezés. *Daubner* Samu vezérőrnagy dandár parancsnok úr a hadosztály parancsnok helyettesítése

végelt szeptember hó 2-án a hadosztályhoz távozott. Helyette a dandár parancsnokságot *Gankovics* Ferenc ezredes úr vette át. — *Murányi* Károly zls. az I. századtól a 9. *Reinlein* Antal zászlós a 4. századtól a 11. századhoz helyeztetett át.

Honvéd tanezredhez tisztek vezénylese szakasz parancsnokul *Fuchs* József t. hadnagy, kardos tisztesekül pedig *Jarosek* László t. zls. *Dr. Baracs* Alfréd és *Dr. Czimet* Armin hadapródjelölt őrmesterek vezényeltettek.

A zólyomi művészestről a referátát és a felülfizetéseket csupán a jövő számunkban hozhatjuk, mivel későn kaptuk kézhez.

Szerkesztői üzenetek.

D. E. Tényleg sajtóhiba volt és nem Dunszky, hanem Dvorszky Ede kapta a II. oszt. ezüst vitézségi érmet. — G. A. **Veszverés.** Tudom, hogy nem lesz velünk megelégedve, de Önnek sok a bűne. Ön az oka az egész bajnak. — N. Gy. **hadnagy.** Intézkedtünk, hogy úgy s nyugtát, mint a hiányzó lappeldányt megkapja. — F. J. **Zólyom-asgvár.** A kért 1, 2, 3. számból már egy példányunk sincs. Ha kívánja, a küldött pénzt visszaküldjük. — Arany S. **Budapest.** A lapot a kívánt címre küldjük. — **Koncz** A.-né **Jolsva.** Utána néztünk a dolognak, de választ még nem kaptunk. — H. P. **Versei** alkalomadtán jönni fognak. Kevés a helyünk, most azért maradt ki. — V. J. **Verbó.** Érdeklődtünk. Válasz legközelebb. — V. B. **Jolsva.** Halljuk, hogy nem tetszenek már a környező lányarcok sem. Pedig éppen azért tettük, hogy valami kíváncsiság ragadja meg az olvasót láttára. Szentül fogadjuk, nem tesszük többé! — Zls. **Várjuk** levelét. Nyugodtan kérdezhet mindent; minden kérdésre válaszolunk. — **Mikor lesz már . . .** Pecche van. Az ön kérdése az egyetlen, melyre nem tudunk válaszolni. — É. 6. 18. 1. **Riadó** olyankor nem jár. 2. Csak jelentesen gyengédködöt. — **Viruela.** Bájos ismeretlen ne nehezteljen reánk azért, hogy első sorban is a jellegjére bátorkodunk megjegyzést tenni. Ha sejtelmünk nem csal, Ella a keresztneve s ezt az idegen „viruela” szót azért választotta ki, mert a nevét is tartalmazza s azonkívül holmi exotikus leánynev formája van. **Viruela** a variola (himlő) latin szó spanyolos alakja. Látja a latinos formában nem az Ön neve adódik ki. Most rátérünk a kérdésre. Nohát igenis, hogy jól tette. Adta kölke. És valahányszor ilyet csinál, nyaklevest neki. Hisz utóbb — meglátja — ugyanis megújja a pusztizkodást, hogy még a pofonok kedvéért sem lesz hajlandó folytatni.

**Aki hadbavonult hozzátartozójáról
apjáról,
fiáról,
testvéréről**

hírt, felvilágosítást akar szerezni az fizesen élő

„A 16-os honvéd“-re
Előfizetési ár: egy évre . . . 4 K 80 fill.
fél évre . . . 2 „ 40 „
negyed évre 1 „ 20 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal Tábori posta 425.

Fiók szerkesztőség és kiadóhivatal Besztercebánya, ahová a lapnak szánt közlemények és előfizetési díjak küldendők. ○ ○

Felélős szerkesztő: KUN BERCI.

CZÁRÁK JÓZSEF

HUNGÁRIA KÁVÉHÁZA

BESZTERCZEBÁNYA.**STEINER és LÖWY****BESZTERCZEBÁNYA**Gyümölcs-likőr lepárlás- és
rum-gyár.Borovicska-, szilvórium-,
borseprű- és barackpálinka
nagyfőzde.**RIMASZOMBATI KONZERVGYÁR RÉSZÉNYTÁRSASÁG****RIMASZOMBAT.**

Telefonszám 18. - Távirati cím: Konzervgyár Rimaszombat.

Állandóan vásárol mindennemű erdei termékeket,
száritott gombát, hullott és rázott almát, kör-
tét, szilvát, bírsalmát, csipkebogyót. Továbbá
jókarban lévő boros hordókat, üres ládákat és
demyonokat.

Ajánlatok közvetlenül a gyárhoz intézendők.

MegjelentKapható a szerzőnél
Igló, Géppuskás tan-
folyam.Körmendy Géza százados
füzete: **=====****Géppuskás-
zsebkönyv.**Összevont tudnivaló géppuskások részére.
Megrendeléseket fiókkiadóhivatalunk
szívesen közvetít.**MACHOLDF. KÖNYVNYOMDÁJA, KÖNYV-
ÉS PAPIRKERESKEDÉSE****BESZTERCZEBÁNYA
BETHLEN GÁBOR-U. 18.**TELEFON: NYOMDAI: 88.
KÖNYVKERESKEDÉS: 106.

Telefon 67. szám.

Ő cs. és kir. Fensége József Főherczeg
Údvari szállítója.**MULICZKY ISTVÁN**

SZIJGYÁRTÓ ÉS NYERGES

BESZTERCZEBÁNYA.

Készít:

Lószerszámokat, nyereg felszerelé-
seket és a hadsereg részére szük-
séges mindennemű bőrckikkeket.**Beszterczebányai****első magyar****gyümölcslepárlás****Likörkülönlegességek és Rumgyár
gőzerőre, Szilvórium-, Törköly-,
Borovicska-, Seprű- és Barack-
főzde, Cognaclepárlás, Gyümölcs-
szörpök és Gyümölcsborsajtoló
hidraulikus üzemmel ajánlja köz-
kedveltségnek örvendő gyártmányait.****HADIEMLEKTÁRGYAK, JELVÉ-
NYEK ÉKSZEREK GYÁRTÁSA ÉS
ELADÁSA****LŐCSEY FERENC és TSA BUDAPEST,
IV. Váci-utca 51. sz.
Számos ezred szállítója; előnyös árak.****FREIWIRTH MÓR** KORONA KÁVÉHÁZA
— ÉS SZÁLLÓDÁJA
BESZTERCZEBÁNYÁN.A tizenhatos (16) tiszték találkozó helye.
Kitűnő kiszolgálás. — Esténként cigányzene.**Beszterczebányai Első Magyar
Posztó- és Gyapjuáru-gyár Rész-
vénytársaság Beszterczebányán.****GYÁRT:** Egyenruha posztót, szövetet, taka-
rókat, pokrócokat és halinát stb.